

3

Quin futur té la Catalunya autonòmica?

Albert Carreras

[@AlbertCarreras3](#)

Economista. Catedràtic d'Història i Institucions Econòmiques,
Departament d'Economia i Empresa, Universitat Pompeu Fabra.

Membre de l'Institut d'Estudis Catalans. Secretari d'Economia i Finances
(2011-2013) i secretari general (2013-2016), Departament d'Economia i
Coneixement, Generalitat de Catalunya.

No em costa gaire d'imaginar quin seria el futur de Catalunya si segueix sent una comunitat autònoma dins de l'Estat espanyol. La relació que caracteritza Catalunya i Espanya és que Catalunya té l'Estat en contra. És un concepte que alguns poden considerar simplista però descriu amb precisió la realitat actual.

La primera obsessió de l'Estat en contra és centralitzar. Centralitzar competències, que vol dir poder, capacitat de distribuir recursos, contractació de personal qualificat, reforçament de la capitalitat a Madrid, i reducció de poder, recursos, treball i potencial de les comunitats autònomes. La pulsio centralitzadora de l'Estat espanyol és molt forta. En part, perquè sempre ha estat així -les excepcions han estat les devolucions de poders fixades als estatuts d'autonomia de la Segona República i a la Constitució de 1978-. En part, perquè Madrid no té sentit si no és com a capital, dit d'una altra manera, com a centre de l'Estat. No és un centre nascut de la lògica econòmica ni de la lògica social. Neix de la voluntat política, centralitzadora.

La centralització fa mal a Catalunya, sempre. És una afirmació forta, però és dolorosament certa. No hi ha cap decisió que l'Estat prengui que no es pugui prendre millor a Catalunya. Recordem les grans polítiques estatals: defensa, afers exteriors, afers europeus, seguretat, immigració, pensions, treball, solidaritat territorial, infraestructures,... per mencionar les més importants. Totes es podrien fer millor des de Catalunya per a Catalunya. No n'hi ha cap en què puguem dir: "Sort que això ho fan a Madrid." El drama que estem vivint, i que s'ha accentuat aquests darrers anys (els del govern del PP), és que a l'afany centralitzador s'hi ha afegit el recentralitzador que ha portat l'Estat a arrabassar-nos competències que estaven ben delimitades constitucionalment com a autonòmiques. La Constitució, que autoritza l'Estat a definir la legislació bàsica per sobre de l'autonòmica, és ara interpretada de manera abusiva en aquesta direcció: el Govern central recorre contínuament i injustificadament a legislar amb caràcter bàsic, a l'empara de l'article 149.1.1 de la Constitució, i anorrea les competències autonòmiques. El

“*La relació que caracteritza Catalunya i Espanya és que Catalunya té l'Estat en contra. És un concepte que alguns poden considerar simplista però descriu amb precisió la realitat actual.*”

resultat és que tenim molt poc marge de gestió autonòmica, i que cada petit marge que tenim, l'Estat estudia com arrabassar-nos-el. La crisi econòmica ha estat un excel·lent excusa per accelerar la recuperació i recentralització de competències. L'autonomia de Catalunya és cada cop més petita.

La segona obsessió és uniformitzar. La uniformització sembla que no preocupa la majoria dels ciutadans de l'Estat espanyol. Preocupa, i molt, els que se senten diferents, per un o altre motiu. Pot ser per la seva cultura o la seva identitat, per la seva economia o, de manera més genèrica, per les seves

aspiracions com a comunitat. La pulsó uniformitzadora és essencialment anticatalana. Unes quantes comunitats autònomes que volen ser diferents ho poden ser en una mesura molt més gran que Catalunya. I aquelles que no ho volen ser, ho poden ser sense problemes. Recordem quanta legislació catalana ha estat recorreguda al Tribunal Constitucional -i els recursos els ha guanyat l'Estat- mentre que moltes altres comunitats disposen d'ídèntica legislació i ningú no la recorre.

Centralització, recentralització i uniformització es combinen per fer que el model de finançament autonòmic català sigui lamentable. Mana la voluntat de l'Estat, sigui quina sigui la prerrogativa constitucional autonòmica. L'Estat fa i desfà com vol. Centrifuga el dèficit a les comunitats autònomes, les culpabilitza davant d'Europa, els treu competències, els treu recursos de tota mena, les amenaça i les castiga. La pulsó uniformitzadora acaba amb la possibilitat de fer polítiques diferenciades, i obliga a polítiques que no tenen en compte les diferències objectives, com ara, per exemple, les diferències en poder adquisitiu. La igualtat no compta quan es parla de desigualtat en el cost de la vida. Més encara, els que tenen la vida cara no tenen cap rebaixa fiscal per aquest concepte. No només tot els costa més, sinó que han de pagar més impostos a igualtat de poder adquisitiu. Quan es tracta de serveis, l'Estat diu que vol assegurar que tothom els rebi, però no s'asseguren igualment a tot arreu. Uns disposen d'accés a una salut pública que ho cobreix tot ràpidament, i altres han de patir cues i dèficits per a gairebé tot.

El més ofensiu és que la pretesa igualtat -uniformització- i la centralització de decisions que justificarien un tracte igual per a tots els ciutadans i tots els territoris, exigirien donar lloc a un millor tracte per a Catalunya dins dels marges de discrecionalitat i competències que té l'Estat. Per exemple, hauria de construir el corredor Mediterrani, hauria d'arreglar les rodalies ferroviàries de Barcelona, hauria d'acabar amb la vergonya de la N-II en tants trams, o desdoblant la línia ferroviària des de Tortosa a Tarragona, i tantes altres inversions que els ciutadans i l'economia tant necessiten. O hauria de finançar millor els serveis públics ajustant el seu cost al cost de la vida. O, ben simplement, hauria d'ampliar la provisió pública de serveis, per garantir-ne l'accés a tothom. Serien senyals de voluntat de tracte equitatiu per als ciutadans de Catalunya. Però les decisions discrecionals van en la mateixa direcció que els grans principis inspiradors: en contra de Catalunya.

El futur d'una Catalunya autonòmica és esdevenir una autonomia amb menys poder que totes les altres, però amb una contribució a l'Estat més alta i amb menys serveis públics a canvi. I sense dret a queixar-se. Un mal futur, ja ho veuen...

“*El futur d'una Catalunya autonòmica és esdevenir una autonomia amb menys poder que totes les altres, però amb una contribució a l'Estat més alta i amb menys serveis públics a canvi. I sense dret a queixar-se. Un mal futur...*”